Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: ”Jærnet”, i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 419. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608063555680/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

ledet af Nils Dacke (d. 1543) – *Kristiern Tyran:* den danske konge Chr II (1481-1559), der er forhadt i Sverige pga. det stockholmske blodbad 1520 – *Karl den XI.* (1655-97), svensk konge 1660-97, indførte enevælden i 1680'erne.

100 *in effigie:* repræsenteret af et billede, »billedligt talt«. – *Jean Baptiste Colbert:* (1619-83) fransk statsmand, tilhænger af merkantilismen – *Baal:* vestsemitisk gud, »afgud«

101 *konvenerer mig:* passer, behager mig. – *Fadermorderne:* høje flipper.

103 *Vivatet:* leve-, hyldestråbet. – *Dionys.* den græske vin- og frugtbarhedsgud Dionysos.

104 *Kronos:* i græsk mytologi tidens gud, der efter ordsproget »æder sine egne børn«. – *Pilen, der peger mod Jorden* . : jf. n.t.s. 63.

105 *fongætte:* gleamme – *»Regimentet« og »Korets«:* regimenter hjemhørende i Värmland, »Koret«, dvs. korpset, se n.t.s. 167

107 *Tersites:* skikkelse i *Iliaden,* der oftest opfattes som kværulant, men bl.a. af Frøding skildres som heroisk sandhedsvidne – *Vårfuglen:* fugl, der ved sang advarer mod rovfugle. – *Sidensvanser og Løvskrigere:* fuglearter, silkehaler og løvskrigere.

108 *»Af deres Frugter . . .«:* Matt. 7,16. – *16. Marts 1792:* blev Gustav III (konge 1771-92) skudt ned under et maskeball. – *13. Marts 1809:* afsattes Gustav IV Adolf (konge 1792-1809) af liberale kræfter – *et 1830 og et 48:* da der var store borgerlige revolutioner i Europa, udgående fra Frankrig. – *Marsoptøjer:* uroligheder i Stockholm marts 1848 førte til kongens tilsagn om folkevalgt rigsdag, urolighederne begyndte, da reformvenlige politikere samledes til en såkaldt *Reformbanket.* – *»26 Aftonbladet«:* det liberale partis førende avis *Aftonbladet* begyndte at udkomme 1830, stiftet af L.J. Hierta, se n.t.s. 82; bladet skiftede ofte navn pga. beslaglæggelser. Det sidste *Aftonblad,* der blev udgivet, mens Hierta endnu ejede avisen, har navnet *Det 26. Aftonblad.* – *Uno Troils:* se n.t.s. 32. – *Sodermanir:* Uno Troils lærer, maleren Olof Johan S. (1790-1848). – *»franske Pokkers«:* syfilis – *zelotisk Harme:* brændende harme. – *Eftöst:* tilsyneladende. – *Thure Petré:* (1793-1853), yderliggående liberal politiker. – *Vasterås' Ordinantia:* vedtagelse af rigsdagen 1527 om reorganisation af kirken efter protestantiske retningslinier.

109 *Konventikelplakaten 1726:* se n.t.s. 53. – *navnes:* god opførsel

110 *Elias Wolkes:* (1660-1733) embedsmand og pietistleder. – *Nohrborgs »Den fallna mannisknins . . .«:* meget udbredt postil med efterladte prædikener af præsten Anders N. (1725-67). – *»Har en kalla rinner –«:* engelsk salme af W. Cowper (1772), overs. til svensk 1856. De to øvrige salmer ikke identificeret – *Johan Henrik Thomander:* (1798-1865), biskop i Lund, rigsdagsmand. – *Provst Ödmann:* Erik Samuel Ö. (1786-1845), teolog og samfundsdebattør – *»Herold for den unga Flora«:* digt af P.D.A. Atterbom (1813). – *»Upp Annarilise«:* Bellmans *Fredmans sånger* nr. 31. – *Wartburg:* tysk borg, der danner rammen om *Sangerkrigen på W.,* et digt fra det 13. årh. om en dyst mellem datidens største digtere. – *Magnat:* stormand,